

Abstrakt

Krise přirozeného světa

The crisis of the Life-world

PhDr. Klára Holá

Tato disertační práce, nazvaná *Krise přirozeného světa*, je interdisciplinárním teoretickým pojednáním o problému krize v souvislosti s přirozeným světem, hlavním fenomenologickým tématem. Krize zasahuje přirozený svět jako takový. Práce se pokouší problém krize ukázat jako nadčasový, související ontologicky s bytností člověka, a zároveň jako problém etický, provázející rozvoj moderní společnosti.

Cílem práce je krizi přirozeného světa charakterizovat, popsat její projevy v různých oblastech a naznačit možná řešení. K dosažení tohoto cíle je pojetí krize rozděleno do dvou vzájemně souvisejících významů: krize ontologická a krize etická. V práci byly ověřeny stanovené hypotézy, že ontologická krize je nevyhnutelně spjata s ambivalentní pozicí člověka ve světě, zatímco s etickými aspekty krize se můžeme různými způsoby vyrovnávat.

Práce využívá fenomenologické metody, včetně transcendentální epoché, metodu komparace a fenomenologicko-hermeneutické metody interpretace textu. Ve snaze odhalit společně sdílený celek přirozeného světa, noema našich individuálně odlišných, avšak kulturně, generačně a pohlavně typických noetických aktů, je také preferován interdisciplinární přístup k této problematice. Pro fenomenologické pojednání je důležité vyhnout se pozitivistickým vědeckým metodám zkoumání. Opakem těchto metod je mytické zpracování problematiky přirozeného světa, které je fenomenologii blízké.

Hlavní část této práce tvoří charakteristika krize základních dimenzí přirozeného světa, kterými jsou: každodennost, intersubjektivita, jazyk, domov, celek, svoboda. Vhledy do těchto oblastí se práce pokouší vystihnout podstatu krize. Opírá se zejména o základní fenomenologické koncepty německých filosofů Edmunda Husserla, Martina Heideggera a českého myslitele Jana Patočky i některých současných fenomenologů.

Klíčovým slovem pro ontologickou krizi je rozdíl, který zároveň znamená ne-jinakost. Je to paradoxní rozštěp uvnitř jednoty přirozeného světa, udržující autenticky žijícího člověka v trvalém napětí a dávající smysl jeho životu. Dasein je pak chápáno jako pohyb v napětí tohoto rozdílu a neustálá volba z nabízejících se možností.

Výchova, a zvláště dialog, mohou přinášet úlevu od tohoto ontologického břemene. Obě tyto podoby jsou sice samy také dilematické a vystavují člověka prožitku vyhocených situací,

keré samy otevírají, ovšem jejich základním rysem je intersubjektivita, sdílená zkušenost, která pomáhá. Druhý člověk může být oporou, a zároveň výzvou k autentické existenci, k pohybu sebeobětování. Je nutné vykročit ze sebe sama, abychom sebe sami našli. Člověk žijící v této základní krizi ve výchově a dialogu vytváří a proměňuje svůj přirozený svět.